

Sosiaali- ja terveysministeriö
Diaarinumero VN/35729/2023

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaalihuoltolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lastensuojelun Keskusliitto (LSKL) kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta liittyen sosiaalihuoltolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Esitysluonnoksen keskeiset ehdotukset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaalihuoltolakia, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettua lakia, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua lakia, työttömyysturvalakia ja kehitysvammaisten erityishuollosta annettua lakia.

Muutoksia ehdotetaan palvelutarpeen arviointia, omatyöntekijää ja asiakassuunnitelmaa koskevaan sääntelyyn. Sosiaalihuollon kirjaamista koskeva sääntely siirrettäisiin asiakastietolakiin ja tässä yhteydessä ammattihenkilöiden kirjaamista koskevia velvoitteita kevennettäisiin ja poistettaisiin päällekkäistä kirjaamista koskevaa sääntelyä.

Tavoitteena on korostaa sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen roolia sosiaalihuollon ydintoimintana sekä varmistaa, että sosiaalityöntekijän ammattitaitoa ja osaamista kohdennettaisiin sellaisiin erityisosaamista vaativiin asiakastilanteisiin ja asiakkuuksiin, joissa osaamisesta on eniten hyötyä.

Sosiaalihuollon asiakasprosessin osalta esityksen tavoitteena on keventää hallinnollista työtä, vähentää ammattihenkilöiden kirjaamiseen käyttämää työaikaa ja kohdentaa sosiaalihuollon ammattihenkilöiden työtä yhä enemmän asiakkaan oikea-aikaiseen tukemiseen.

Palvelusäännösten uudistamisen tavoitteena on purkaa mahdollisia päällekkäisiä rakenteita, toimintaympäristön muuttumisen vuoksi tarpeetonta yksityiskohtaista sääntelyä ja koota tiettyjä yksittäisiä palveluja isommiksi kokonaisuuksiksi.

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto

1 Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

*(Kyllä, Ei, **Osittain kyllä**, Osittain ei, Ei kantaa)*

Lastensuojelun Keskusliitto on jo pitkään peräänkuuluttanut tarvetta siirtää lastensuojelun painopistettä korjaavista palveluista kohti ennaltaehkäisyä. Vahvistamalla ennaltaehkäiseviä palveluita, mukaan lukien sosiaalihuollon palveluita, voitaisiin lapsia ja perheitä tukea varhaisemmassa vaiheessa sekä estää kalliiden ja viimesijaisten palveluiden tarve. LSKL pitääkin esityksen tavoitteita ohjata sosiaalihuollon toimintaa nykyistä vahvemmin oikea-aikaiseen tuen tarpeiden tunnistamiseen ja niihin vastaamiseen ennaltaehkäisten tilanteiden monimutkaistumista tai pitkittymistä kannatettavina.

LSKL esittää kuitenkin painavan huolensa siitä, että sosiaalihuollon uudistusta on tehty ensisijaisesti säästötavoitteet edellä. Tällöin riskinä on, että uudistuksen sinänsä hyvät tavoitteet jäävät toteutumatta. Säästötavoitteet edellä toteutettu uudistus saattaa heikentää laadultaan hyvän sosiaalihuollon toteutumista. Lisäksi ehdotetut uudistukset saattavat heikentää yhdenvertaisten palvelujen saamisen ja asiakasturvallisuuden toteutumista. Nopeita säästöjä tavoiteltaessa saatetaan tosiasiaassa pitkällä aikavälillä kasvattaa korjaavien ja kalliiden palvelujen tarvetta. Lainsäädännön uudistusta tulisi tehdä asiakaslähtöisesti ja vaikuttavuusperustaisesti, ennaltaehkäiseviä palveluita vahvistaen. Lapsen oikeuksien toteutuminen ja turvaaminen on aina oltava uudistuksen lähtökohta ja perusperiaate.

Ehdotus liittyy olennaisesti samanaikaisesti lausunnoilla olevaan esitykseen lastensuojelulain kumoamisesta ja uuden lapsen erityisestä suojelusta annetun lain säätämisestä. LSKL pitää esitysten yhteisvaikutusten arviointeja puutteellisina. LSKL pitää myös valitettavana, miten kiireisellä aikataululla merkittävää uudistusta on valmisteltu. Olemme maaliskuussa 2026 kansanedustajille ja sosiaali- ja terveysministeriölle toimittamassamme muistiossa¹ todenneet, ettei lastensuojelu- ja sosiaalihuoltolain muutoksia tule tehdä kiireessä, vaan lapsen oikeudet turvaavana kokonaisuutena ja huolellisesti vaikutukset arvioiden.

Ehdotusten myötä painopisteen siirto ennaltaehkäiseviin perustason palveluihin on toteutettu nostoen lastensuojelun asiakkuuden kynnyistä. Tavoitteena on, että lastensuojelu asemoituisi selkeämmin viimesijaiseksi erityispalveluksi ja lasten ja perheiden sosiaalihuollon tuen tarpeisiin kyettäisiin vastaamaan aiempaa useammin sosiaalihuoltolain mukaisissa asiakkuuksissa. Esityksen mukaan on arvioitu, että osa avohuollon asiakkaista ja enintään puolet tehostetun perhetyön piirissä olevista asiakkaista saattaisi siirtyä muutoksen myötä lastensuojelusta sosiaalihuoltolain asiakkaiksi. Kokonaismääräksi on arvioitu kokonaisuutena 9 600 lasta.

LSKL esittää huolensa siitä, että lastensuojelun asiakkuudesta siirretään pois lapsia, jotka tarvitsevat lastensuojelun avohuollon sosiaalityön intensiivisempää tukea ja/tai tehostettua esim. kasvuolosuhteiden turvaamiseen kohdistettua palvelua tilanteessa, jossa sosiaalihuoltolain mukaiset säännökset eivät

¹ [Muistio](#) kansanedustajille ja sosiaali- ja terveysministeriölle 16.3.2026. Lapsi- ja perhejärjestöt: Sosiaalihuollon uudistusehdotukset heikentävät lasten ja perheiden oikeusturvaa ja palveluiden saantia.

vastaavanlaiseen työskentelyyn hyvinvointialueita velvoita. Ehdotetut muutokset edellyttävät hyvinvointialueilta ja Helsingin kaupungilta suhteellisen lyhyessä ajassa kykyä palvelujen kehittämiseen, työntekijöiden kouluttamiseen ja ohjeistuksiin sekä mahdollisesti uudelleenorganisointumiseen. Sosiaalihuoltojärjestelmän väliinpuotoajiksi saattavat joutua lapset, jotka eivät täytä lastensuojelun asiakkuuden korkeaa kynnystä, mutta jotka eivät myöskään saa riittävän tehostettua ja intensiivistä sosiaalityön tukea ja/tai sosiaalipalvelua.

LSKL esittää huolensa myös siitä, että esitysten yhteisvaikutuksesta toiseksi väliinpuotoajaryhmäksi joutuvat lapset, jotka tulisivat tuetuksi hyvin kevyilläkin sosiaalipalveluilla. Kun ennaltaehkäisevän tuen ja palvelujen piirissä on entistä vaativammassa tilanteessa olevia lapsia, riskinä on, että sosiaalityön resurssi kohdennetaan ainoastaan näihin asiakkuuksiin ja kynnys palvelujen järjestämiselle nousee.

LSKL painottaa, että lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä kertynyt erityisosaaminen on tärkeää tunnistaa ja osaaminen hyödyntää hyvinvointialueilla sääntelyä toimeenpantaessa. Lapsen erityisestä suojelusta annetun lain esitysluonnoksessa todetaan (s. 31), että hyvinvointialueilta saadun tiedon mukaan yleisin organisointitapa on eriytetty malli eli perhesosiaalityö ja lastensuojelu toimivat eriytettyinä. Lisäksi lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuolto toimivat usein eriytettyinä. On tärkeää, että tehtäväalueeseen liittyvä sosiaalityön erityisosaaminen tunnistetaan ja hyödynnetään osana palvelu-uudistusta.

LSKL ei kannata palveluvalikoiman supistamista ehdotetulla tavalla. Katsomme, että esityksen mukainen hyvinvointialueille ehdotettu liikkumavara palvelujen sisältöjen määrittelyssä voi asettaa lapset hyvin eriarvoiseen asemaan. LSKL pitää myös välttämättömänä, että palveluja koskeva sääntely velvoittaa tarvittaessa järjestämään nykyisen kasvatus- ja perheneuvonta –palvelusäännöksen mukaista monialaista palvelua. Esitämme huolen siitä, miten lapsen subjektiivinen oikeus välttämättömään sosiaalihuoltoon turvataan, jos sosiaalihuollon ammatillisesta asiantuntijatyöstä (tai sen järjestämättä jättämisestä) ei tehdä päätöksiä ja palveluja koskeva sääntely on väljä.

LSKL kannattaa esitystä säätää sosiaalihuoltolaissa asiakasmitoituksesta, mutta toteaa, että sääntelyn ulkopuolelle jää merkittävä osa ensisijaiseksi määriteltävää sosiaalihuoltoa (sosiaaliohjaus), se soveltuu ainoastaan erityistä tukea tarvitseviin lapsiin ja enimmäisasiakasmäärä (47) on kansainvälisesti vertailtuna verrattain korkea.

LSKL kannattaa lähtökohtaisesti uudistuksen tavoitetta siitä, että palveluita saisi nykyistä matalammalla kynnyksellä ja nopeasti, ja että tarpeetonta arviointivelvoitetta voitaisiin paikoin keventää. Palvelujärjestelmän painopisteen siirtäminen arviointikeskeisyydestä yhä enemmän kohti tukea ja asiakastyötä on itsessään tavoiteltava asia. Sääntelyn toimeenpanossa on kuitenkin huomioitava erityisen tarkkaan suojelua tarvitsevien lasten tarpeet. LSKL esittää huolensa siitä, että kirjaamisvelvoitteiden sekä asiakassuunnitelmaa ja omatyöntekijää koskevan sääntelyn keventäminen sekä sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen hallintopäätösten teosta luopuminen yhdessä näiden ensisijaisuuden kanssa heikentävät sosiaalihuollon asiakkaan asemaa ja oikeusturvaa.

Lopuksi LSKL toteaa, että esityksen monessa kohdassa korostetaan kansallisen seurannan tarvetta ja tarvittavan sisältöohjauksen antamista, mikäli esimerkiksi eri alueiden palvelujen erot alkavat vaihdella hallitsemattomasti. LSKL pitää erittäin tärkeänä, että sääntelyn toimeenpanoa seurataan heti sen voimaan tulosta lähtien. Mikäli havaitaan, että uudistus johtaa heikennyksiin lapsen oikeuksien toteutumisen kannalta, on niihin puututtava välittömästi vaadittavin, ml. lainsäädännöllisin, toimin.

2 Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

*(Kyllä, Ei, **Osittain kyllä**, Osittain ei, Ei kanta)*

Perustelut tiiviisti esityksen tavoitteista?

LSKL katsoo, että ehdotukset ohjauksesta ja neuvonnasta sekä yhteyden saamisesta sosiaalihuoltoon voivat vastata tavoitteisiin oikea-aikaisesta tuen tarpeiden tunnistamisesta. Myös tuen tarpeen arviointia koskevat ehdotukset voivat osittain vastata tavoitteisiin. Pidämme kuitenkin omatyöntekijää ja asiakassuunnitelman laatimista koskevia muutoksia osin vaikuttavuuteen ja sen seurantaan tähtäävän tavoitteen vastaisina.

LSKL katsoo, että ehdotettu sääntely tuo sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen sosiaalihuollon keskiöön ja selkiyttää edellä mainittujen tukimuotojen sisältöä. Pidämme kuitenkin käytännön tuen tarjoamisen kannalta huolestuttavana sitä, ettei asiakasmitoituksesta säädetä muutoin kuin erityistä tukea tarvitsevien lasten omatyöntekijänä tai omatyöntekijän kanssa asiakastyötä tekeville sosiaalityöntekijöille. Keskusliitto katsoo, että asiakkaan asiaan käytettävissä oleva ammatillinen ja ajallinen resurssi on merkittävä tekijä sille, toteutuuko tavoite oikea-aikaisesta ja riittävästä tuesta. Pidämme kirjaamiseen käytettävän työajan arvioitua vähenemistä riittämättömänä yksin takaamaan riittävän ajankäytön.

Lisäksi LSKL katsoo, että sääntely sosiaalityöntekijän erityisistä tehtävistä voi tosiasiallisesti olla määräävä tekijänä sosiaalityöntekijäresurssin kohdentamiselle hyvinvointialueilla myös silloin, kun lapsi hyötyisi ennaltaehkäisevänä tukena nimenomaisesti sosiaalityön tuesta.

LSKL katsoo, että ehdotettu palveluja koskeva sääntelyn väljyys sisältää riskin ennaltaehkäisevien palvelujen tosiasiallisesta heikkenemisestä ja lasten aseman eriarvoistumisesta. Keskusliiton vakava huoli kohdistuu siihen, miten hyvinvointialueet voivat kehittää ehdotetun lapsiperhepalvelun sisältöä, jonka on tarkoitus vastata aiempaa haastavammassa tilanteessa olevien asiakkaiden tuen tarpeisiin, ilman siihen erikseen kohdistettuja resursseja.

Esityksessäkin todetaan taloudellisiin vaikutusarvioihin liittyvän yleisesti ottaen epävarmuutta. Arviot perustuvat osittain rajattuun sosiaalihuollon seurantarekisterin aineistoon sekä valmistelussa tehtyihin asiantuntija-arvioihin työajan kohdentumisesta.

LSKL näkee riskinä, että mikäli sääntelyn toimeenpanoa ei toteuteta huolellisesti ja riittävin taloudellisin sekä henkilöstöresurssein, tavoitellut säästöt voivat johtaa pitkällä aikavälillä lisääntyneeseen tuen ja palvelujen tarpeeseen. Säästöjä koskevien tavoitteiden toteutuminen riippuu pitkälti hyvinvointialueiden kyvyistä hallita väljempään sääntelyyn liittyvät riskit.

3 Lausuntopalaute luvusta 1, onko erityistä tukea tarvitsevaa asiakasta koskeva pykäläesitys 5 a § kannatettava? (Kyllä, Ei, Osittain kyllä, Osittain ei, Ei kanta)

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

LSKL katsoo, että **ehdotus säätää erityistä tukea tarvitsevasta asiakkaasta ja siitä, miten asiakkaan asema tulee asiakkuuden aikana huomioida esityksen 5 a §:n mukaisesti voi osaltaan selkeyttää nykytilaa**. Uusi säännös sisältäisi erityistä tukea tarvitsevan asiakkaan ja erityistä tukea tarvitsevan lapsen määritelmät tarkennettuina. Lisäksi pykälään koottaisiin useisiin eri pykäliin voimassa olevassa laissa sisältyvät säännökset siitä, kuinka asiakkaan erityisen tuen tarve tulisi huomioida sosiaalihuollon järjestämisessä, suunnittelemisessa ja toteuttamisessa. Säännöksen ohella olisi huomioitava sosiaalihuoltolain 4 luvun erityisen tuen tarpeessa olevia asiakkaita koskevat erityissäännökset koskien sosiaalihuollon aikaista prosessia (asiakassuunnitelma ja omatyöntekijä).

Ehdotetun 5 a §:n 3 momentissa säädettäisiin erityistä tukea tarvitsevan lapsen määritelmästä. Määritelmä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevaa erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen määritelmää (voimassa olevan sosiaalihuoltolain 3 §:n 1 momentin 6 kohta). Ehdotetun 5 a §:n 4 momentin 2 kohta edellyttäisi, että erityistä tukea tarvitsevan lapsen asiakkuuden aikana erityistä huomiota olisi kiinnitettävä lapsen edun arviointiin ja toteutumiseen sosiaalihuoltolain 4 ja 5 §:n mukaisesti.

Velvoite laatia asiakassuunnitelma on vahvempi, mikäli asiakas on erityistä tukea tarvitseva (ehdotettu 39 § 3 momentti). Mikäli erityistä tukea tarvitseva asiakas on lapsi, olisi asiakassuunnitelma tarkistettava vähintään kerran vuodessa. Erityistä tukea tarvitsevalle asiakkaalle olisi myös pääsääntöisesti nimettävä omatyöntekijä, ellei kyseessä ole tilapäinen tuen tarve tai ellei se ole muuten ilmeisen tarpeetonta (ehdotettu 42 § 2 momentti). Mikäli erityistä tukea tarvitseva asiakas on lapsi, olisi omatyöntekijän tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevän työntekijän oltava sosiaalityöntekijä (ehdotettu 42 § 3 momentti).

LSKL kannattaa esitystä osittain. Sosiaalihuoltolakia uudistetaan samaan aikaan lastensuojelua koskevan lainsäädännön kanssa ja uudistustyön keskeinen tavoite on ollut selkeyttää sosiaalihuollon ja lastensuojelun rajapintaa, joka on ollut paikoin epäselvä ja alueellisesti eri tavoin tulkittu. **Erityistä tukea tarvitsevan lapsen sääntelyn kannatettavuuden osalta on olennaista huomioida ehdotettu muutos lastensuojelun asiakkuuden kynnyksen nostamisesta. Sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen tulee vastata jatkossa lähes kaikesta kotiin päin annettavasta työskentelystä, sillä lastensuojelun asiakkuuden kynnyks on ehdotettu nostettavaksi lähemmäs nykyistä huostaanottokriteeriä.**

Keskusliiton näkemyksen mukaan **esitysten toimeenpanoa varten hyvinvointialueille tulee varmistaa riittävä toimeenpanon tuki ja seuranta**. Kokonaisuudessaan muutos tulee vaatimaan palvelujen organisointitapojen tarkastelua ja yhteensovittamista, riittävää perehdytystä ja koulutusta sosiaalihuoltolain mukaisissa asiakkuuksissa työskenteleville työntekijöille, jotta he voivat vastata uusiin asiakastarpeisiin. Uudistus tulee vaatimaan myös laadukasta johtamista.

LSKL kannattaa asiakasmitoituksesta säätämistä sosiaalihuoltolaissa erityistä tukea tarvitsevia lapsia koskien. Huomioiden tavoiteltu muutos siitä, että lapset ja lapsiperheet saisivat jatkossa tarvitsemansa sosiaalihuollon ja sosiaalipalvelut sosiaalihuollon asiakkuudessa korostamme hyvinvointialueiden henkilöstöresurssien turvaamisen välttämättömyyttä. Mitoituksen ei tule johtaa siihen, ettei osaa lapsista määritellä erityistä tukea tarvitseviksi siksi, ettei heidän tarpeensa siirtäisi heitä mitoituksen piiriin. Yksityiskohtaisemmat huomiomme koskien asiakasmitoitusta koskevaa sääntelyä on lausuntopyyntöni kohdassa 11.

4 Lausuntopalaute luvusta 2, onko erillinen hyvinvoinnin edistämistä koskeva 10 a § kannatettava? (Kyllä, Ei, Osittain kyllä, Osittain ei, Ei kantaa)

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

Sosiaalihuoltolakiin ehdotetaan lisättäväksi hyvinvoinnin edistämistä koskeva säännös. Hyvinvoinnin edistämiseksi tarkoitettaisiin sosiaalihuollon keinoin toteutettavaa suunnitelmallista poikkihallinnollista työtä, jonka tavoitteena on edistää väestö-, yhteisö- ja yksilötasolla ihmisten toimintakykyä ja sosiaalista osallisuutta, vähentää hyvinvoinnin uhkia sekä parantaa lasten ja nuorten kasvuolosuhteita. Uusi säännös korostaisi hyvinvoinnin edistämisen roolia osana sosiaalihuoltoa.

LSKL katsoo, että ehdotettu hyvinvoinnin edistämistä koskeva säännös on kannatettava. Ehdotettu säännös tukee näkemyksemme mukaan hyvinvointialueiden järjestämistehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta ja laaja-alaista näkemystä yksilön hyvinvoinnin edistämisestä. LSKL toteaa, että ehdotettu säännös turvaa osaltaan lasten ja nuorten sosiaalisen hyvinvoinnin rakentumista.

5 Lausuntopalaute luvusta 3 - sosiaalityö ja sosiaaliohjaus: Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

(Kyllä, Ei, Osittain kyllä, Osittain ei, Ei kantaa)

Esityksen mukaan sosiaalityöstä ja sosiaaliohjauksesta ehdotetaan säädettäväksi sosiaalihuollon ammatillisena asiantuntijatyönä. Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus eivät enää olisi palveluita, eikä niiden myöntämisestä tehtäisi hallintopäätöstä. Lisäksi ehdotetaan, että sosiaalihuoltolain 11 §:ssä säädettyihin tuen tarpeisiin vastattaisiin ensisijaisesti sosiaalihuollon ammatillisella asiantuntijatyöllä (ehdotettu 14 a §). Ehdotetussa 15 §:ssä säädettäisiin myös yksilö- ja perhekohtaisen sosiaalityön sekä sosiaaliohjauksen erityispiirteistä (3 ja 4 momentit).

Sosiaalihuollon ammatilliseen asiantuntijatyöhön sisältyisivät asiakkaan tuen tarpeista ja tilanteista riippuen ehdotetun 15 §:n 1 momentin 1–6 kohdissa säädetyt asiat. Asiantuntijatyö sisältäisi tuen tarpeen arvioinnin (1 kohta), asiakassuunnitelman laadinnan sekä asiakkaan tilanteen seurannan ja siihen reagoinnin (2 kohta), päätöksenteon valmistelun ja päätöksenteon (3 kohta), ilmoitus-, ohjaus-, valvonta- ja selvitystehtävät (4 kohta), asiakkaan ohjaamisen, neuvonnon ja psykososiaalisen tuen antamisen (5 kohta) sekä asiakkaan saaman tuen koordinoinnin ja jatkuvuuden varmistaminen sekä tähän liittyvä monialainen yhteistyö (6 kohta).

LSKL katsoo, että ehdotettu muutos osittain selkiyttää sosiaalihuoltolakia. Ehdotukseen sisältyvä tavoite siitä, että palvelujen piiriin ohjaamisen sijaan sosiaalityössä ja sosiaaliohjauksessa korostuisi asiakkaan tukeminen, on lähtökohtaisesti kannatettava. Pidämme myös kannatettavana tavoitteena sitä, että ensikontaktista voisi nykyistä helpommin saada tarvitsemansa psykososiaalisen tuen. Kuten esityksen perusteluissa ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen sosiaali- ja terveysministeriölle laatimassa selvityksessä² todetaan, sosiaalityön eri elementit (mm. arviointi, suunnitelmallinen työ, psykososiaalinen tuki ja ohjaus) kietoutuvat toisiinsa siten, että niitä on usein vaikeaa erottaa toisistaan. Ehdotetun muutoksen tavoite on linjassa systeemisen lastensuojelun kehittämisen ja siihen keskeisesti liittyvän suhdeperustaisen työskentelyn perusajatuksen kanssa.³

LSKL katsoo, että ehdotettu uudistus lisää sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen työmäärää. **Tältä osin kiinnitämme huomiota, että esityksessä ei ole huomioitu asiakkaiden enimmäismäärästä säätämistä sosiaaliohjauksessa. Sosiaalityön ja sosiaalityöntekijöiden osalta asiakkaiden enimmäismäärä on huomioitu ainoastaan erityistä tukea tarvitsevien lasten omatyöntekijänä tai hänen työparinaan toimivien sosiaalityöntekijöiden osalta. Työn painottuessa nykyistä enemmän suhdeperustaiseen työhön, tulisi työntekijäkohtaista asiakkaiden enimmäismäärää arvioida kokonaisvaltaisemmin.** Hallituksen esityksessä koskien lakia lapsen erityisestä suojelusta todetaan, että kun uudistusten myötä kynnys lastensuojelupalveluihin kasvaa, on todennäköistä, että työmäärä ja vastuu lisääntyisivät sosiaalihuoltolain mukaisissa lapsiperheiden palveluissa. Samaan aikaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen oletetaan taipuvan myös siihen, että se toimii ensisijaisena tukena asiakkaalle. LSKL muistuttaa, että kun kynnystä lastensuojeluun samanaikaisesti kasvatetaan, on lapsille ja perheille tarkoitetut sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut oltava riittävän kattavia, vaikuttavia ja oikea-aikaisia.

Ehdotetun 14 a §:n 2 momentin mukaan sosiaalipalveluja järjestettäisiin, jos sosiaalihuollon ammatillisena asiantuntijatyönä annettava tuki ei yksinään ole asiakkaan tuen tarpeisiin vastaamiseksi sopivaa tai riittävää. Lisäksi edellytyksenä palvelujen järjestämiselle olisi, että tuen tarpeeseen ei henkilön yksilöllinen tilanne ja olosuhteet kokonaisuutena huomioiden ole mahdollista kohtuudella vastata muulla tavoin. Esityksen säännöskohtaisten perustelujen mukaan arvioinnissa tulisi ottaa huomioon ensinnäkin se, missä määrin asiakkaan omat voimavarat ja mahdollisuudet riittävät tilanteen ratkaisemiseen ilman sosiaalipalvelujen järjestämistä. Säännös edellyttäisi myös arvioimaan, voidaanko asiakkaan tuen tarpeeseen vastata muiden viranomaisten palveluilla tai toimilla.

Keskusliitto näkee riskinä, että sääntely johtaa tilanteeseen, jossa sosiaalityöllä ja sosiaaliohjauksella (sekä ohjauksella ja neuvonnalla) pyritään säästöyistä vastaamaan asiakkaan tarpeisiin niissäkin tilanteissa, kun asiakas tarvitsisi tosiasiaassa sosiaalipalvelua. Riskinä voidaan nähdä, että palvelujen myöntämisen kriteerit kiristyvät ja asiakkaiden on entistä haastavampaa saada tarvitsemiaan sosiaalipalveluja, mikä johtaa

² Liukko E. & Nykänen E. (2019). Sosiaalityön tulevaisuus – sosiaalityö julkisena hallintotehtävänä. Sosiaali- ja terveysministeriön [raportteja ja muistioita 2019:47](#), 40–41.

³ Aaltio, E. & Isokuortti, N. (2019). Systeemisen lastensuojelun toimintamallin ydinelementit : Kuvaus asiakastyön ydinelementeistä, tavoitteista ja toimintamekanismeista. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). [Työpaperi 33/2019](#).

siihen, että sosiaalihuolto ei enää toteuta sille kuuluvaa ennaltaehkäisevää tehtävää. Ehdotettu säännös myös korostaa sosiaalihuollon työntekijöiden vastuuta arvioida huolellisesti asiakkaan omatoimisuutta ja kykyjä kääntyä muiden viranomaisten puoleen. Arviointitehtävään on oltava riittävä osaaminen ja tuki.

LSKL haluaa kiinnittää huomioita ehdotuksen päätöksentekovelvoitteesta luopumisesta koskien niitä tilanteita, joissa asiakkaalle ei päätetä järjestää sosiaalityötä, sosiaaliohjausta tai sosiaalipalveluja. **Pidämme asiakkaan oikeusturvan kannalta ongelmallisena, että sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen myöntämättä jättämisestäkään ei tuen tarpeen arvioinnin jälkeen jatkossa tehtäisi hallintopäätöstä.** Asiakkuus päättyisi tällöin sosiaalihuollon asiakasasiakirjaan tehtävällä merkinnällä eikä asiakkaalla olisi mahdollista saattaa asiaa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

6 Lausuntopalaute luvusta 3 - lapsiperhepalvelu: Onko ehdotus uudesta lapsiperhepalvelusta ja siihen sisältyvästä taloudellisesta tuesta selkeä ja toteutettavissa oleva? (Kyllä, Ei, Osittain kyllä, Osittain ei, Ei kanta)

Perustelut tiiviisti?

Esityksessä ehdotetaan sosiaalihuoltolain 18 §:ssä säädettäväksi uudesta lapsiperhepalvelusta sekä sen tarkoituksesta, järjestämisestä ja toteuttamisesta. Lapsiperhepalvelulla tarkoitettaisiin lapselle ja hänen perheelleen annettavaa tukea lapsen kasvuun, hyvinvointiin, perheen keskinäiseen vuorovaikutukseen ja arjen hallintaan. Palvelua toteutettaisiin suunnitelmallisesti kestoaltaan, määrältään ja sisällöltään lapsen ja perheen yksilöllisen tuen tarpeen perusteella. Lapsiperhepalveluun sisältyisi lisäksi erityistä tukea tarvitsevalle lapselle myönnettävä taloudellinen tuki esityksen kanssa samaan aikaan lausunnoilla olevassa lapsen erityisestä suojelusta annetun lain 43 §:n 2 momentin mukaisesti.

Esityksen mukaan ehdotettu lapsiperhepalvelu kokoaisi voimassa olevan lain 18 §:n mukaisen perhetyön, 29 §:n mukaisen kasvatus- ja perheneuvonnan sekä lastensuojelulain (417/2007) 36 §:n mukaisen tehostetun perhetyön sekä kotiin vietävän ja ryhmämuotoisen perhekuntoutuksen keskeiset sisällöt. Muutoksen myötä edellisiä palveluja koskevat säännökset kumottaisiin.

Muutoksen tarkoituksena olisi purkaa päällekkäisiä palvelurakenteita ja mahdollistaa asiakkaan saama riittävä tuki joustavasti, ilman että hänen asiakkuutensa täytyy siirtää toiseen palveluun tai toisen lainsäädännön mukaiseen palveluun.

LSKL ei kannata palveluvalikoiman supistamista ehdotetulla tavalla. Pidämme tavoitetta mahdollistaa palvelun järjestäminen siten, että se voisi olla sisällöltään monimuotoista ja siinä voitaisiin hyödyntää erilaista asiantuntijuutta, työtapoja ja menetelmiä sinänsä kannatettavana. Katsomme kuitenkin, että sääntely jättää hyvinvointialueille liikaa liikkumavaraa sen suhteen, millaisia palveluja lapsille ja lapsiperheille on järjestettävä. LSKL katsoo, että sääntelyn jatkovalmistelussa tulee huomioida hyvinvointialueiden säästöpainot ja alueiden toisistaan poikkeavat mahdollisuudet kehittää palvelun sisältöä.

Esityksessäkin on tunnistettu riski siitä, että väljempi sääntely yhdistettynä hyvinvointialueiden nykyisiin ja tuleviin säästöpainaisiin voi johtaa tosiasiallisesti palvelujen liialliseen supistumiseen tai siihen, että palvelujen kehittämiseen ei pystytä panostamaan siinä määrin kuin lasten ja perheiden tuen tarpeet edellyttäisivät. Esityksessä myös tunnistetaan monin paikoin ehdotusten vaikutusten olevan riippuvaisia hyvinvointialueista, niiden käytännöistä, henkilöstöresursseista ja kyvyistä kohdentaa muutokset rakenteellisten ja organisatoristen päällekkäisyyksien purkamiseen.

Keskusliiton näkemyksen mukaan kasvatus- ja perheneuvonta tulee säilyttää hyvinvointialueiden järjestämistä varten kuuluvana sosiaalipalveluna. Säästöpainetta johtuen emme pidä riittävänä, että monialaisen palvelun järjestäminen jää mahdolliseksi hyvinvointialueille – sen tulee olla velvoittavaa.

Monialaisuuden vaateen poistaminen on Keskusliiton näkemyksen mukaan paitsi lyhytnäköistä suhteessa lapsiperheiden moninaisiin sosiaalisiin ongelmiin vastaamisessa, myös sosiaalihuoltolain mukaisen laaja-alaisen yksilön hyvinvoinnin edistämisen vastaista. Ehdotettuun sääntelyyn sisältyy Keskusliiton mukaan riski siitä, etteivät lapsiperheet saisi alueellisesti tasavertaisesti palveluja, mikäli osa hyvinvointialueista jatkaisi monialaisen palvelun toteuttamista ja osa ei.

Mikäli kasvatus- ja perheneuvonnasta ei jatkossa säädettäisi erikseen järjestettävänä palveluna, LSKL pitää välttämättömänä lisätä lapsiperhepalvelua koskevaan säännökseen velvoite toteuttaa tarvittavaa palvelua myös monialaisesti sosiaalityön, psykologian ja lääketieteen ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Tarpeeseen perustuva monialaisen toteutuksen vaatimus paitsi mahdollistaisi peruspalveluissa toteutettavat laaja-alaiset työmenetelmät lapsen, nuoren ja koko perheen kanssa sekä ongelmien ehkäisemiseksi että korjaamiseksi, mutta turvaisi myös monialaisen sosiaalihuollon järjestämisen tilanteessa, jossa se on välttämätöntä lapsen terveyden ja kehityksen kannalta (sosiaalihuoltolain 13 §).

Kasvatus- ja perheneuvonnan monialaisella työllä luodaan edellytyksiä lasten turvallisille kasvuoloille, tuetaan vanhempia heidän kasvatustehtävässään, lisätään perheiden ja perheenjäsenten toimintakykyä ja psykososiaalista hyvinvointia sekä poistetaan niitä haittaavia esteitä (sosiaalihuoltolain 26 §, Sosiaalihuollon soveltamisopas 2024). Perheneuvolatyö edistää ja tukee lasten mielenterveyttä sekä tarjoaa lapsille ja vanhemmille matalan kynnyksen varhaisen tuen palvelun, joka auttaa perheitä vanhemmuuteen, perhesuhteisiin ja lapsen hyvinvointiin liittyvissä huolissa. LSKL kiinnittää huomiota siihen, että kasvatus- ja perheneuvonnan keinoin hyvinvointialueilla vastataan myös alaikäisten nuorten ja heidän vanhempiensa kohtaamiin pulmiin. Osassa hyvinvointialueita toimii erillinen nuorten palvelu, jossa tarjotaan tukea nuorten mielenterveyteen ja päihteillä oireiluun liittyviin haasteisiin. LSKL katsoo, että kasvatus- ja perheneuvonta muodostaa yhdessä nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen kanssa merkittävän palvelukokonaisuuden lasten, nuorten ja perheiden ongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi.

Palveluja koskevaa lainsäädäntöä uudistettaessa on huomioitava, että lastensuojelulain 15 §:ssä ja terveydenhuoltolain 69 §:ssä säädetään terveydenhuollon velvoitteista lastensuojelun asiakkaita koskien. Nyt lausuttavana olevan esityksen ja lapsen erityisestä suojelusta annettavaa lakia koskevan esityksen myötä

terveydenhuoltoa velvoittava sääntely ei soveltuisi yhä useamman lapsen sosiaalihuoltoa koskevaan asiaan. Keskusliiton näkemyksen mukaan kasvatus- ja perheneuvonnan palvelusäännöksen kumoamisen vaikutuksia tulisi jatkovalmistelussa arvioida myös tämä huomioiden.

Sen sijaan, että monialaisuutta vähennettäisiin, tulisi siihen Keskusliiton näkemyksen mukaan panostaa lisää sosiaalipalvelujen toteutuksessa. Sosiaalihuoltolain 41 § monialaisesta yhteistyöstä edellyttäisi jatkossakin huolehtimaan henkilön yksilöllisiin tarpeisiin nähden riittävästä asiantuntemuksesta ja osaamisesta sosiaalihuollon toteuttamiseksi. LSKL haluaa tässä yhteydessä kiinnittää huomiota myös perhekeskustoimintamallin huomioimiseen sekä toiminnan jatkuvuuden ja vaikuttavuuden turvaamiseen kansallisella tasolla. Perhekeskustoiminta edistää perheille suunnattujen palvelujen yhdenvertaista saatavuutta sekä vahvistaa eri toimijoiden välistä yhteistyötä⁴.

Ehdotus lastensuojelulain mukaisen tehostetun perhetyön sekä kotiin vietävän tai päivämuotoisena ryhmätoimintana järjestettävän perhekuntoutuksen palvelusäännösten kumoamisesta yhdessä lapsiperhepalvelun sisällöllisen väljyyden kanssa sisältää Keskusliiton näkemyksen mukaan riskin siitä, että palvelun piirissä olevat lapset jäävät vaille lastensuojelun sosiaalityön osaamista ja tarvitsemaansa intensiivistä palvelua. Vaikka lapsi jäisi lastensuojelun asiakkaaksi, on olemassa riski siitä, että lapsiperhepalveluna ei järjestetä vastaavanlaista tehostettua palvelua.

LSKL huomauttaa, että lapsen oleminen tehostetun perhetyön palvelun piirissä ei tarkoita, ettei lapsella olisi muuta tarvetta olla juuri lastensuojelun asiakkaana. Lastensuojelun sosiaalityössä vastataan voimassa olevan lastensuojelulain mukaan niiden lasten asiakkuuksista, joiden kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä taikka joissa lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään ja tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia. Yllä kohdassa 1 todetusti LSKL huomauttaa, että lastensuojelun sosiaalityössä on kertynyt erityisosaamista vastata juuri näiden lasten ja nuorten tuen ja palvelujen tarpeisiin. Keskusliitto esittää tarkemmat huomionsa ehdotuksista koskien lastensuojelun avohuoltoa sosiaali- ja terveysministeriölle toimittamassaan lausunnossaan esityksestä laiksi lapsen erityisestä suojelusta (lausuntoaika päättyy 8.6.).

Toisaalta LSKL näkee esitysten riskinä myös sen, että hyvinvointialueiden resurssit lapsiperhepalvelun kehittämisessä ja järjestämisessä joudutaan kohdentamaan yksinomaan vaativampaan tuen tarpeeseen vastaavien palvelujen kehittämiseen. Tällöin riskinä on, että vähäisemmän tuen tarpeessa olevat lapset ja perheet eivät saa sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen lisäksi sosiaalipalveluja, joilla tosiasiasa raskaampien palvelujen tarve voitaisiin välttää.

Ehdotus mahdollistaa taloudellinen tuki osana uutta lapsiperhepalvelua erityisen tuen tarpeessa olevalle lapselle on Keskusliiton näkemyksen mukaan kannatettava. Ehdotuksella saattaa olla myönteisiä vaikutuksia

⁴ Nieminen, S., Kalmari, H. & Kekkonen, M. (2025). Perhekeskusten tilannekuva Suomessa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). [Tutkimuksesta tiiviisti 20/2025](#).

sosiaalihuollon kokonaiskustannuksiin, jos tuella voidaan ennaltaehkäistä myöhempää raskaampien palvelujen tarvetta.

Yhteenvedona LSKL toteaa, että ehdotettu sääntelyn keventäminen ja joustavoittaminen sisältää todellisen riskin lapsen, nuoren ja perheen palveluvalikon supistumisesta sekä lapsen ja nuoren tarpeiden mukaisten palvelujen saamisen hankaloitumisesta ja yhdenvertaisesta toteutumisesta.

7 Lausuntopalaute luvusta 3 - Onko ehdotus uudesta työikäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuen palvelusta selkeä ja toteutettavissa oleva?

8 Muu lausuntopalaute lukuun 3?

Lapsen terveyden ja kehityksen turvaaminen (sosiaalihuoltolain 13 §)

LSKL kannattaa ehdotusta säilyttää lapsen ja perheen subjektiivinen oikeus terveyden ja kehityksen kannalta välttämättömään sosiaalihuoltoon (sosiaalihuoltolain 13 §). Esityksen säännöskohtaisten perustelujen mukaan pykälään tehtäisiin lakitekninen tarkennus muuttamalla sanan sosiaalipalvelut tilalle sosiaalihuolto muiden ehdotettavien muutosten vuoksi. Sanamuoto kattaisi tällöin sekä 14 §:ssä määritellyt sosiaalipalvelut että sosiaalihuollon ammatillisen asiantuntijatyön. Lapsen ja perheen subjektiivinen oikeus terveyden ja kehityksen kannalta välttämättömään sosiaalihuoltoon säilyisi nykyistä vastaavana.

Sosiaalihuollon toteuttamista ja sosiaalipalveluja koskevaan sääntelyyn ehdotettujen muutosten myötä kiinnitämme huomiota kuitenkin huoleen siitä, miten lapsen subjektiivinen oikeus välttämättömään sosiaalihuoltoon turvataan, jos sosiaalihuollon ammatillisesta asiantuntijatyöstä (tai sen järjestämättä jättämisestä) ei tehtäisi päätöksiä ja palveluja koskeva sääntely on välttämättä.

Ehdotettu 25 ja 25 a § Mielenterveystyö (ns. terapiatakuu)

Esityksessä ehdotetaan muutoksia nk. nuorten terapiatakuuta koskevaan sääntelyyn. Keskeinen muutos olisi, että ehdotetun säännöksen mukaiset psykososiaaliset työmenetelmät olisivat jatkossa osa sosiaalihuollon yleispalveluja, ja niitä toteutettaisiin osana sosiaalihuollon asiantuntijatyötä tai sosiaalipalveluja. Kyse ei olisi enää erillisestä nuorille kohdennetusta mielenterveystyön palvelusta. Menetelmiä voisivat käyttää esimerkiksi sosiaalityön, sosiaaliohjauksen tai ehdotettavan uuden lapsiperhepalvelun sekä kuraattoripalvelujen henkilöstö. Menetelmän käytöstä ei tehtäisi erillistä hallintopäätöstä eikä erillinen tuen tarpeen arviointi ennen menetelmän käytön aloittamista olisi tarpeellista.

LSKL huomauttaa, että muutos voi heikentää niiden nuorten oikeusturvaa, joiden kanssa menetelmää ei hakemuksesta tai pyynnöstä otettaisi käyttöön.

*9 Lausuntopalaute sosiaalihuollon toteuttamisen alkuvaiheessa: neuvonta ja ohjaus, vireilletulo ja sosiaalihuollon asiakkuus, yhteyden saaminen sosiaalihuoltoon ja tuen tarpeen arviointi (luvut 2 ja 4) Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia? (Kyllä, Ei, Osittain kyllä, **Osittain ei**, Ei kantaa)*

Sosiaalihuollon asiakkuutta koskevaan prosessiin ehdotetaan useita täsmennyksiä. Yhteyden saaminen sosiaalihuoltoon neuvonnan ja ohjauksen saamiseksi viipymättä varmistettaisiin uudella sääntelyllä, jonka tarkoituksena olisi sujuvoittaa sosiaalihuollon asioiden käsittelyn alkuvaihetta. Lisäksi ehdotetaan, että henkilöllä olisi oikeus henkilökohtaiseen keskusteluun tarkoituksenmukaisen sosiaalihuollon ammattihenkilön kanssa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sosiaalihuoltoasian vireilletulosta.

Palvelutarpeen arviointiin ehdotetaan useita muutoksia. Palvelutarpeen arvioinnista käsitteenä luovuttaisiin ja siirryttäisiin käyttämään käsitettä tuen tarpeen arviointi. Muutoksen tarkoituksena olisi korostaa sosiaalihuollon kokonaisvaltaista tukea palvelukeskeisyyden sijaan. Palvelutarpeen arviointia koskevista määräajoista luovuttaisiin. Tuen tarpeen arvioiminen toteutettaisiin neuvonnan ja ohjauksen tai seitsemän arkipäivän kuluessa järjestettävän henkilökohtaisen keskustelun taikka tarvittaessa sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen yhteydessä. Sosiaalihuollon asiakkuus alkaisi, kun asian vireilletulon perusteella aloitetaan tuen tarpeen arvioiminen.

LSKL kannattaa lähtökohtaisesti sitä, että sosiaalihuollon palvelujen arviointikeskeisyyttä tarkastellaan kriittisesti ja arviointikeskeisyydestä pyritään siirtymään pois kohti asiakkaan kohtaamista ja tukemista. On tilanteita, joissa palvelutarpeen arviointi on ilmeisen tarpeeton ja sen toteuttaminen tekee palveluihin hakeutumisesta raskasta.

LSKL sinänsä kannattaa sen mahdollistamista, että tuen tarve voidaan arvioida myös esimerkiksi jo ensikontaktin yhteydessä, sillä joustavuus palvelujen piiriin hakeutumisessa edesauttaa sitä, että asiakkaat saavat tarvitsemansa tuen nopeasti. Ohjaus ja neuvonta tai ehdotettu 35 c §:n 2 momentti koskien asiakkaan oikeutta henkilökohtaiseen keskusteluun viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sosiaalihuoltoasian vireilletulosta voisivat joissain tapauksissa olla riittävä arviointimuoto, eikä raskaampaa tuen tarpeen arviointia olisi välttämätöntä tehdä.

LSKL näkee kuitenkin riskejä siinä, että voimassa oleva subjektiivinen oikeus palvelutarpeen arviointiin poistettaisiin kokonaan sosiaalihuoltolaista. **Palvelutarpeen (tai tuen tarpeen) arviointi saattaa korvautua kokonaan ohjauksella ja neuvonnalla tai henkilökohtaisella keskustelulla, mikä voi johtaa tilanteeseen, jossa rima sosiaalihuollon tukeen ja palveluihin nousee.**

LSKL korostaa, että lapsen edun mukaisen tuen ja suojelun tarve tulee aina arvioida huolellisesti ja lainsäädännön tulee luoda siihen edellytykset. Ensiarviointi on usein kaikkein haastavin ja tärkein kohta koko asiakasprosessin kannalta – erityisen tärkeä se on silloin, kun lapsi on suojelun tarpeessa. Suojelun tarve ei aina ilmene yhteydenotosta. Ehdotetuilla muutoksilla voi olla kielteisiä vaikutuksia lasten edun toteutumiseen. Mikäli alkuarviointi tehdään puutteellisesti, tuen oikea-aikainen kohdentuminen saattaa heikentyä, eikä lastensuojelun tarpeen arviointia aloiteta, vaikka sille olisi tarve. Tällöin lapsen etu jää toteutumatta ja vaikutukset lapsen tilanteeseen voivat olla jopa kohtalokkaat. Huolellinen arviointi edesauttaa sitä, että tuen tarve tulee arvioiduksi oikein, lapsi saa tarvitsemansa suojelun, asiakas ohjautuu oikeiden palvelujen piiriin heti eivätkä lapsen tai perheen ongelmat kärjisty ja kasaudu.

Kevennykset sääntelyssä saattavat myös johtaa siihen, ettei lapsen ja perheen osallisuus toteudu tuen tarpeen arvioinnissa jatkossa yhtä pääsääntöisesti ja kattavasti. Arviointi tulisi tehdä niin, että asiakas on itse osallisena, vaikuttamassa omiin asioihinsa ja saamaansa tukeen. Erityisen tärkeää on, että lasta kuullaan ja tavataan ja lapsen osallisuus toteutuu heti prosessin alkuvaiheesta lähtien. Lainsäädännön tulee edesauttaa osallisuuden toteutumista käytännön tasolla.

LSKL pitää lasten ja perheiden oikeusturvan kannalta erittäin tärkeänä ehdotusta siitä, että vaikka yhteydenotto sosiaalihuoltoon tai neuvonnan ja ohjauksen saaminen eivät aloittaisi sosiaalihuollon asiakkuutta, tiedot tulisi pääsääntöisesti kirjata asiakastietojärjestelmään asiakastietolakiin ehdotetun 37 §:n mukaisesti.

Ilmoituskäytäntöjen ja asiakkuuksien vireilletulon keskittäminen sosiaalihuoltolakiin saattaa johtaa siihen, että suojelun tarpeessa olevan lapsen tilanne tulee arvioiduksi liian kevyesti ja lapsi jää vaille tarvitsemaansa lastensuojelun tukea ja palveluja. Keskusliitto pitää sääntelyä osin epäselvänä lastensuojelun tarpeen arvioinnin osalta. Ehdotetun uuden lapsen erityisestä suojelusta annetun lain 7 § velvoittaa arvioimaan vain lapsen mahdollisen kiireellisen lastensuojelupalvelujen tarpeen. Keskusliitto esittää tarkemmat huomionsa ehdotuksista koskien lastensuojelun avohuoltoa sosiaali- ja terveysministeriölle toimittamassaan lausunnossaan esityksestä laiksi lapsen erityisestä suojelusta (lausuntoaika päättyy 8.6.).

LSKL pitää tärkeänä, että hyvinvointialueen olisi varmistettava, että neuvonnan ja ohjauksen toteuttamisessa on käytettävissä riittävä sosiaalihuollon ammattihenkilölain 3 §:n mukainen osaaminen, ja siten mahdollisuudet saada laadukasta neuvontaa ja ohjausta voisi toteutua nykyistä helpommin ja matalammalla kynnyksellä. Nopeasti tapahtuva laadukas neuvonta ja ohjaus voi ehkäistä myöhempää tarvetta raskaammille palveluille. LSKL korostaa, että riittävästi resursoitu ja osaava neuvonta ja ohjaus on erityisen tärkeää varhaisen tuen onnistumisen kannalta.

*10 Lausuntopalaute luvusta 4 – asiakassuunnitelma ja omatyöntekijä? Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia? (Kyllä, Ei, Osittain kyllä, **Osittain ei**, Ei kantaa)*

Perustelut tiiviisti?

Omatyöntekijä

Omatyöntekijän tehtäviä ja omatyöntekijän roolia asiakkaan sosiaalihuollon järjestämisessä ja toteuttamisessa ehdotetaan täsmennettäväksi. Asiakkaalle nimettäisiin jatkossa omatyöntekijä vain, jos se on asiakkaan tuen tarpeisiin vastaamiseksi tarpeellista. Omatyöntekijän nimeämisen velvoittavuuden sijaan arvioon nimeämisestä vaikuttaisivat asiakkuuden arvioitu kesto, asiakkaan erityisen tuen tarve ja asiakkaan yksilölliset tuen tarpeet. Erityisen tuen tarpeessa olevalle asiakkaalle tulisi jatkossakin pääsääntöisesti nimetä omatyöntekijä, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta tai asiakkaan tuen tarve ole tilapäinen.

Omatyöntekijän on ehdotetun sääntelyn mukaan oltava sosiaalihuollon ammattihenkilölain 3 §:ssä tarkoitettu ammattihenkilö, ja tehtävää on hoidettava virkasuhteessa. Omatyöntekijänä saa toimia myös terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu ammattihenkilö, jos se on asiakkaan sosiaalihuollon kokonaisuuden kannalta perusteltua. Erityistä tukea tarvitsevan lapsen oma työntekijän tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevän työntekijän on oltava sosiaalihuollon ammattihenkilölaissa tarkoitettu sosiaalityöntekijä.

LSKL kannattaa omatyöntekijän tehtävien ja roolin ehdotettua täsmentämistä. **LSKL ei kuitenkaan kannata ehdotusta keventää velvoitetta omatyöntekijän nimeämisestä ehdotetulla tavalla.** Näkemyksemme mukaan ehdotus on ristiriidassa esityksen tavoitteiden (oikea-aikaisuus, päällekkäisyyksien purkaminen, vaikuttavuuden seuranta) kanssa, ja se heikentäisi asiakkaan asemaa ja osallisuutta palvelujen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Huomioiden, että oikeus henkilökohtaiseen keskusteluun sosiaalihuollon ammattihenkilön kanssa koskisi lähtökohtaisesti vain henkilöitä, joilla ei ole voimassa olevaa sosiaalihuollon asiakkuutta (ehdotettu 35 c §), voi esitys johtaa siihen, että asiakas on elämäntilanteen muutoksen johdosta useisiin tahoihin yhteydessä eikä saa yhteyttä sosiaalihuoltoon riittävän ripeästi. **Keskusliitto katsoo, että omatyöntekijä tulisi jatkossakin nimetä lähtökohtaisesti kaikille sosiaalihuollon asiakkaille.**

Lisäksi LSKL katsoo, että esityksellä ei tule tosiasiasa nostaa kynnystä nimetä erityistä tukea tarvitsevan lapsen omatyöntekijäksi sosiaalityöntekijää. Katsomme, että ehdotettu 49 c § voi tällaiseen riskiin johtaa. Tältä osin viittaamme alla kohdassa 13 esitettyihin huomioihin.

Lopuksi LSKL toteaa, että **ehdotuksia asiakassuunnitelmaa ja omatyöntekijää koskevasta sääntelystä tulisi täydentää jälkihuollossa olevien asiakkaiden osalta.** Esityksessä laiksi lapsen erityisestä suojelusta ehdotetaan, että jälkihuollossa olevat asiakkaat olisivat jatkossa pääsääntöisesti sosiaalihuoltolain mukaisessa asiakkuudessa ja omatyöntekijä määrittäisi sosiaalihuoltolain säännösten perusteella. Pidämme tärkeänä, että säännöskohtaisissa perusteluissa tarkennetaan muun muassa omatyöntekijän nimeämiseen liittyvää arviointia erityisesti myös jälkihuollossa olevien asiakkaiden osalta, koska kuten em. esityksessä todetaan (s. 64) moni jälkihuollossa oleva nuori tarvitsee vahvaa, monialaista ja räätälöityä tukea.

Asiakassuunnitelma

Asiakas- ja perhekohtaisessa sosiaalityössä ja sosiaaliohjauksessa asiakkaalle laadittaisiin jatkossa asiakassuunnitelma silloin, kun asiakkaan tilanne, tuen tarve tai hänelle myönnetty tuki on sellaista, että asiakkaan sosiaalihuollon suunnittelu, toteuttaminen tai seuranta sitä edellyttävät. Sääntelyn tarkoituksena olisi kohdentaa asiakassuunnitelman laatiminen erityisesti asiakkaille, jotka siitä hyötyvät tai joiden sosiaalihuollon suunnittelemisessa, toteuttamisessa ja seurannassa asiakassuunnitelma on tarpeellinen. Erityisen tuen tarpeessa olevalle asiakkaalle tulisi jatkossakin pääsääntöisesti laatia asiakassuunnitelma, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta tai asiakkaan tuen tarve ole tilapäinen.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että kaikki asiakassuunnitelman kirjaamista koskeva sääntely siirrettäisiin asiakastietolakiin, ja samalla sääntelyn yksityiskohtaisuutta kevennettäisiin. Ehdotetun asiakastietolain 43

§:n mukaan asiakassuunnitelmaan kirjattaisiin asiakkaan tilanteen edellyttämässä laajuudessa: 1) asiakkaan, läheisten ja muiden tahojen näkemykset asiakkaan tuen tarpeista, voimavaroista ja järjestettävästä sosiaalihuollon tuesta; 2) sosiaalihuollon ammattihenkilön yhteenveto asiakkaan ja hänen läheistensä tilanteesta sekä arvio asiakkaan tuen ja palveluiden tarpeesta; 3) sosiaalihuollon asiakkuudelle asetettavat tavoitteet, niiden toteutumisen arvio ja tavoitteiden seuranta; 4) palvelut ja muut keinot tuen tarpeisiin vastaamiseksi; 5) asiakkaan tukemiseen osallistuvat muut tahot ja läheiset; 6) mahdollinen asiakkaan erityisen tuen tarve.

Keskusliiton näkemyksen mukaan asiakassuunnitelma on tärkeä väline asiakaslähtöisen, vaikuttavan ja oikea-aikaisen sosiaalihuollon toteuttamiseksi. LSKL pitää hyvänä ehdotusta laatia asiakkaalle yksi koko sosiaalihuollon kattava asiakassuunnitelma, jos se on asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisen kannalta perusteltua ja mahdollista ja asiakas antaa siihen suostumuksensa.

LSKL suhtautuu varauksella ehdotettuun sääntelyyn vähentää asiakassuunnitelman laatimisen velvoittavuutta. LSKL ei kannata sääntelyä koskien asiakassuunnitelman suppeampaa sisältöä. Asiakkaan tilanteen käsittely ja asiakkaan tarvitsemien palvelujen määrittely asiakassuunnitelmassa olisi suppeampaa. Suunnitelmaan ei jatkossa kirjattaisi myöskään esimerkiksi vastuiden jakautumisesta eri alojen yhteistyötahojen välillä, jotka osallistuvat asiakkaan tarpeisiin vastaamiseen.

LSKL katsoo, että ehdotetut muutokset heikentäisivät asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omassa asiakkuudessaan, asiakkuuden suunnitelmallisuutta sekä asiakkaan tarvitsemien palvelujen täsmentämistä ja niiden oikea-aikaisuuden varmistamista. Näkemyksemme mukaan ehdotus on osin myös ristiriitainen vaikuttavuuden arvioimista ja seuraamista edellyttävän ehdotuksen kanssa. LSKL huomauttaa, että asiakassuunnitelmalla on ollut merkitystä myös asiakkaan oikeusturvan kannalta, sillä sosiaalihuoltolain 45 §:n 4 momentti edellyttää, että mikäli asiakassuunnitelmaan kirjatusta sosiaalipalvelujen kokonaisuudesta poiketaan, poikkeaminen on perusteltava päätöksessä.

11 Lausuntopalaute luvusta 4 - erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalityöntekijän asiakasmitoitus. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva? (Kyllä, Ei, Osittain kyllä, Osittain ei, Ei kantaa)

Perustelut tiiviisti?

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi erityistä tukea tarvitsevan lapsen omatyöntekijän tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevän ammattihenkilön asiakasmitoituksesta (enintään 47 lasta). Sääntelyä sovellettaisiin vain sosiaalityöntekijöihin.

Esitys on osittain kannatettava. LSKL pitää tärkeänä, että lastensuojelun ohella myös sosiaalihuoltolain mukaisissa asiakkuuksissa säädetään sosiaalityöntekijäkohtaisesta asiakkaiden enimmäismäärästä. LSKL kuitenkin korostaa, että mitoitus ei saa johtaa siihen, ettei osaa lapsista määritellä erityistä tukea tarvitseviksi siksi, ettei heidän tarpeensa siirtäisi heitä mitoituksen piiriin. Esitys ei myöskään saa nostaa liiaksi kynnystä nimetä lapsen omatyöntekijäksi sosiaalityöntekijää.

LSKL kiinnittää myös huomiota ehdotetun säännöksen muotoiluun “Erityistä tukea tarvitsevan lapsen omatyöntekijällä saa olla vastuullaan yhtäaikaisesti enintään 47 erityistä tukea tarvitsevaa lasta” (kursiivi lisätty). Onko sääntelyn tarkoituksena mahdollistaa, että erityistä tukea tarvitsevien lasten omatyöntekijänä toimiva työntekijä voi samanaikaisesti toimia lisäksi muiden kuin erityistä tukea tarvitsevien lasten omatyöntekijänä?

LSKL katsoo, että on erittäin tärkeää huomioida, että sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut tulevat jatkossa vastaamaan yhä vaativampiin tilanteisiin ja asiakastarpeisiin, jolloin myös lapsen sosiaalityöntekijällä tulee olla riittävästi aikaa huolelliseen työskentelyyn. **Käytettävissä olevan työajan on riitettävä laadukkaaseen työskentelyyn. Muutoin riskinä on tilanteiden kriisiytyminen ja raskaampien palvelujen tarpeen kasvu.**

Sosiaalityöntekijän odotetaan tekevän yhä enemmän suoraa asiakastyötä lasten ja perheiden kanssa. Tämän vuoksi mitoituksessa tulee huomioida riittävä työajankäyttö laadukkaan asiakastyön toteuttamiseen, pelkästään esimerkiksi kirjaamisvelvoitteita keventämällä sitä ei turvata. Myös ammattilaiset ovat itse toivoneet enemmän aikaa lasten ja nuorten kohtaamiseen ja suoraan työskentelyyn heidän kanssaan.⁵ Kuten esitysluonnoksessakin todetaan, on ehdotettu 47 lapsen enimmäismäärä kansainvälisesti verrattain korkea.

Asiakasmitoitukseen liittyviin tunnistettuihin riskeihin varautumiseksi säännös mahdollistaa myös lapsen etuun perustuvan enimmäismäärän ylittämisen. Esityksen mukaan asiakasmitoituksesta voitaisiin poiketa tilapäisesti, jos se on välttämätöntä lapsen edun turvaamiseksi. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan tällaisia tilanteita voisivat olla erityisesti sisarusten asioiden keskittäminen samalle omatyöntekijälle, sosiaalihuollon tuen jatkuvuuden turvaaminen lapsen palatessa aiemman omatyöntekijän asiakkaaksi oltuaan poissa asiakkuudesta tai kiireelliset tai muut äkilliset tilanteet, joissa omatyöntekijän vaihtuminen olisi selvästi vastoin lapsen etua.

Vaikka esityksessä todetaan, ettei joustoa ole tarkoitettu vastaukseksi resurssipulaan, on Keskusliiton näkemyksen mukaan olemassa todellinen riski sille, että poikkeusmahdollisuus voi johtaa mitoituksen kiertämiseen muista kuin lapsen etuun liittyvistä syistä. **Mikäli mitoituksesta poiketaan, on huomioitava, ettei asiakasmäärä muodostu kohtuuttoman suureksi.**

LSKL pitää tärkeänä, että työskentelyn laadun parantumisesta sekä asiakasmitoituksen toteutumista seurataan sen voimaan tulosta lähtien.

12 Muu lausuntopalaute lukuun 4?

LSKL kannattaa ehdotettua säännöstä sosiaalihuollon ammattihenkilön ilmoitusvelvollisuudesta terveydenhuoltoon (40 a §). Ilmoitusvelvollisuus voi osaltaan edistää sosiaali- ja terveydenhuollon

⁵ Lehto-Lundén, T. & Nila, L. (2026). Mitä kuuluu, lastensuojelun avohuolto? Selvitys hyvinvointialueiden lastensuojelun avohuollon nykytilasta ammattilaisten näkökulmasta. [Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu 1/2026](#).

yhteistyötä ja lapsen oikeutta parhaaseen mahdolliseen terveyteen. Pidämme ehdotusta sosiaalihuollosta vastaavasta viranhaltijasta myös toimintojen yhteensovittamiseksi hyvänä.

Kuten olemme yllä kohdassa 6 todenneet, voimassa olevan lastensuojelulain 15 §:n ja terveydenhuoltolain 69 §:n mukaiset terveydenhuollon velvoitteet soveltuisivat lastensuojelun asiakkuuden kynnyksen nostamisen myötä aiempaa harvempaan lapseen. On erittäin tärkeää, että sosiaalihuollon ja terveydenhuollon mutkaton yhteistyö taataan myös sosiaalihuoltolain mukaisessa asiakkuudessa oleville lapsille ja perheille. Sosiaalihuollon palveluissa ei voida vastata terveydenhuoltoon edellyttäviin tuen tarpeisiin.

*13 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalityöntekijän erityiset tehtävät. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva? (Kyllä, Ei, Osittain kyllä, **Osittain ei**, Ei kanta)*

Perustelut tiiviisti?

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi sosiaalityöntekijän erityisistä tehtävistä (49 c §). Pykälässä säädettäisiin niistä asiakastilanteista tai sosiaalihuollon asiakkuuksista, jotka edellyttävät sosiaalityöntekijän erityistä osaamista. Säännöksen lisäksi sosiaalityöntekijän erityisistä tehtävistä säädetään sosiaalihuollon ammattihenkilölaissa ja sosiaalihuollon erityislaeissa.

Ehdotuksen mukaan sosiaalityöntekijä vastaisi asiakastilanteista tai asiakkuuksista, jotka edellyttävät 1) vaativaa ammatillista tai eettistä harkintaa; 2) vaativan monialaisen yhteistyön johtamista tai koordinoimista; 3) erityistä oikeudellista osaamista; 4) muulla kuin 1–3 kohdassa tarkoitettulla tavalla tutkimuksellisen ja kokemuksellisen tietopohjan tai rakenteellisen näkökulman soveltamista; tai 5) erityistä ammatillista osaamista asiakkaan suojelutarpeen, erityisen vaikean elämäntilanteen tai olosuhteiden taikka asiakkaan tarvitsemien palvelujen laadun tai laajuuden vuoksi.

LSKL sinänsä kannattaa ehdotusta säätää tilanteista ja asiakkuuksista, jotka edellyttävät sosiaalityöntekijän erityistä osaamista. **Näemme kuitenkin riskinä, että yhdessä esityksen säästötavoitteiden kanssa, ehdotettu 49 c § rajaa sosiaalityöntekijöiden työpanoksen ainoastaan erityisen vaativista asiakkuuksista vastaamiseen tai niihin osallistumiseen, eikä sosiaalityöntekijäresurssia kohdenneta ennaltaehkäisevästi asiakkuuksiin, joissa sosiaalityöntekijän erityisosaaminen voisi ennaltaehkäistä tilanteen vaikeutumista.**

Lisäksi LSKL katsoo, että ehdotettu säännös voi myös nostaa liiaksi kynnystä nimetä erityistä tukea tarvitsevan lapsen omatyöntekijäksi sosiaalityöntekijä, ja siten mahdollisesti heikentää ennaltaehkäisevän ja oikea-aikaisen tuen saamista.

Esityksen säännöskohtaisten perustelujen mukaan hyvinvointialueen tulisi tunnistaa sosiaalihuollossa ne asiakkuudet, joissa sosiaalityöntekijän erityisiä tehtäviä edellyttävät tilanteet toistuvat tai korostuvat siten, että sosiaalityöntekijän olisi tarpeellista vastata asiakkuudesta. Edelleen perusteluissa todetaan, että muissa tilanteissa riittävää olisi, että sosiaalityöntekijä vastaa tarvittavista asiakastilanteista tai asiakkuuden vaiheista esimerkiksi aktiivisena, asiakastyötä tekevänä työparina. Toisaalta ehdotetun 42 §:n

säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että erityistä tukea tarvitsevan lapsen omatyöntekijänä tulisi jatkossakin lähtökohtaisesti olla sosiaalityöntekijä.

Mikäli omatyöntekijäksi on jatkossa vaikeampaa saada sosiaalityöntekijä, saattaa lapsen edun ja asiakasturvallisuuden toteutuminen heikentyä. Sosiaalityöhön liittyy erityistä osaamista, joka turvaa laadultaan hyvän sosiaalihuollon toteutumista. **LSKL myös huomauttaa, että ehdotus saattaa johtaa käytännön tasolla lasten aseman eriarvoistumiseen, sillä esimerkiksi käsite "vaativa" on varsin tulkinnanvarainen.**

Keskusliitto pitää tärkeänä, että sääntelyn yhdenmukaista soveltamista ja erityisen tuen tarpeessa olevien lasten tuen tarpeeseen vastaamista eri alueilla seurataan.

14 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalihuollosta vastaava viranhaltija. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva? (Kyllä, Ei, Osittain kyllä, Osittain ei, Ei kantaa)

Perustelut tiiviisti?

Lakiin ehdotetaan säännöstä sosiaalihuollosta vastaavasta viranhaltijasta. Hyvinvointialueella olisi oltava sosiaalihuollosta vastaava viranhaltija, jonka tehtävänä olisi vastata sosiaalihuollon toimintakokonaisuuden lainmukaisuudesta, laadusta ja häiriötilanteisiin varautumisesta sekä johtaa ja ohjata sosiaalihuollon sisällöllistä kehittämistä ja edistää toiminnan vaikuttavuutta. Sosiaalihuollosta vastaava viranhaltija vastaisi sosiaalihuollon toimintakokonaisuuden yhteensovittamisesta hyvinvointialueella ja yhteistyöstä hyvinvointialueiden välillä. Lisäksi sosiaalihuollosta vastaavan viranhaltijan tulisi yhteistyössä terveydenhuollon vastaavan lääkärin kanssa edistää sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota hyvinvointialueella sekä kehittää hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä.

Ehdotettu sääntely sosiaalihuollosta vastaavasta viranhaltijasta on Keskusliiton näkemyksen mukaan kannatettava. Katsomme, että sääntely vahvistaa sosiaalihuollon asemaa hyvinvointialueiden järjestämistehtävän toteuttamisessa ja voi vahvistaa sosiaalihuollon johtamista, sisällöllistä kehittämistä ja vaikuttavuutta. Pidämme myös tärkeänä säännöksen tavoitetta edistää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja toiminnan yhteensovittamista.

15 Lausuntopalaute sosiaalihuollon asiakastietojen kirjaamisesta. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva? (Kyllä, Ei, Osittain kyllä, Osittain ei, Ei kantaa)

Perustelut tiiviisti?

Esityksen myötä kirjaamista koskeva sääntely keskitettäisiin asiakastietolakiin ja kirjaamista koskevaa sääntelyä samalla kevennettäisiin. Palvelutarpeen arvion kirjaamista koskeva sääntely kumottaisiin. Kirjaamista koskeva sääntely ohjaisi jatkossa kirjaamaan vain asiakkaan tilanteen kannalta olennaiset tiedot. Muutoksilla mahdollistettaisiin myös ohjauksen ja neuvonnan kirjaaminen ennen varsinaisen asiakkuuden alkua.

LSKL kannattaa esitystä, että kirjaamista tarkastellaan asiakaslähtöisesti ja kehitetään niin, että tarpeettomasta dokumentoinnista luovutaan ja priorisoidaan ajankäyttöä suoraan asiakastyöhön. On kuitenkin huomioitava, että laadukas dokumentointi varmistaa asiakkaan oikeusturvaa. Kattavat asiakaskirjaukset auttavat myös työntekijävaihdoksissa ja monialaisessa työskentelyssä. On hyvin tärkeää, että kansallisen ohjeistuksen ja koulutuksen myötä työyhteisöt saavat selkeät ohjeet siitä, mitä olennaiset tiedot tarkoittavat ja kirjaamiseen on saatavilla riittävästi koulutusta. Mikäli palvelutarpeen arvioinnista luovutaan ehdotetulla tavalla, tulee huolehtia siitä, että tuen tarpeen arvio tehdään tarvittavassa laajuudessa ja asiakastietoja päivitetään, jos asiakkaan asiassa tulee uutta tietoa.

LSKL huomauttaa, että vuosien suunnittelu- ja toteutustyön tuloksena Kanta-palvelujen käyttöönotto on vasta alkanut tai alkamassa sosiaalihuollon osalta. Sosiaalihuollon asiakastietovarannan toiminnallisuuksiin sisältyy rakenteisten asiakirjojen tallentaminen. Rakenteiset asiakirjat noudattavat yhtenäisiä sosiaalihuollon asiakirjarakenteita, jotka on julkaistu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen Sosmeta-palvelussa. **LSKL katsoo, että kirjaamisveloitteen keventämisen sijaan kirjaamisen tehostaminen esimerkiksi rakenteista kirjaamista kehittämällä tai hyödyntämällä tekoälyä tietosuojaveloitteet huomioiden, voisi vähentää kirjaamiseen käytettävää työaikaa asiakasturvallisuuden paremmin takaavalla tavalla.**

16 Lausuntopalaute asiakasmaksuihin ehdotetuista muutoksista?

Esityksellä muutettaisiin pitkäaikaisesta ympärivuorokautisesta palveluasumisesta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun enimmäismäärää siten, että jatkossa maksu saisi olla enintään 87,5 prosenttia asiakkaan kuukausituloista, joista on tehty laissa tarkoitetut vähennykset (nykyisin enintään 85 prosenttia). Mikäli maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella, maksu saisi olla enintään 43,75 prosenttia puolisojen yhteenlasketuista kuukausituloista (nykyisin enintään 42,5 prosenttia), joista on tehty laissa tarkoitetut vähennykset. Pitkäaikaisen perhehoidon maksua ei muutettaisi.

Lisäksi esityksellä muutettaisiin jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta perittävän maksun maksuperusteita siten, että asiakasmaksulain 10 e §:n 3 momentissa määritettyjen tulo rajojen ylittävästä kuukausitulosta perittäviä maksuprosentteja korotettaisiin yhdellä prosenttiyksiköllä.

Esityksen vaikutusten arviointia koskevassa osiossa todetaan, että palveluista, joiden maksuihin ehdotetaan korotuksia, lapsiperheen kotipalvelu on erityisesti lapsiperheille kohdennettu palvelu. Toisaalta esimerkiksi vammaisen tai vaikeasti sairas lapsi voi tarvita kotihoitoa tai kotisairaanhoidoa. Käytännössä etenkin pieni lapsi ei voi itse vaikuttaa palveluihin hakeutumiseen tai niiden vastaanottamiseen, vaan palvelun piiriin hakeutuminen ja palvelun vastaanottaminen riippuu lapsen vanhemmista tai muista lapsesta huolehtivista aikuisista. Edelleen esityksessä todetaan, että kotiin annettavia palveluja käyttävien asiakkaiden osalta merkittävää on nimenomaan sosiaali- ja terveydenhuollon maksujen yhteisvaikutus. Asiakasmaksulainsäädännössä rajoitetaan asiakasmaksujen perimistä alaikäisiltä erityisesti terveydenhuollossa. Tämän arvioidaan pienentävän lasten osalta riskiä siitä, että tarpeellisten palvelujen koetaan olevan asiakkaan tai potilaan ulottumattomissa.

Asiakasmaksuja on hallituskaudella korotettu jo aiemmin. **LSKL katsoo, että esityksestä ei saa selkeää kuvaa ehdotusten vaikutuksista lapsiperheisiin tai siitä, mitä yhteisvaikutuksia nyt ehdotetuilla muutoksilla on yhdessä aiempien muutosten kanssa lapsiperheille.**

17 Lausuntopalaute muista säädösmuutosehdotuksista?

18 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista? (Kyllä, Ei, Osittain kyllä, Osittain ei, Ei kantaa)

Perustelut tiiviisti?

*19 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten muista vaikutuksista ja yhteisvaikutuksista? (Kyllä, Ei, Osittain kyllä, **Osittain ei**, Ei kantaa)*

Perustelut tiiviisti?

Keskusliitto pitää valitettavana, että sosiaalihuoltojärjestelmän merkittävään muuttamiseen tähtäävät lakiesitykset sisältyvät kahteen eri hallituksen esitysluonnokseen. Esitysluonnoksista on hyvin vaikea muodostaa kattavaa ja selkeää kuvaa siitä, mitä yhteisvaikutuksia ehdotuksilla on arvioitu olevan lapsille ja lapsiperheille. Pidämme yhteisvaikutusten arviointien täydentämistä jatkovalmistelussa hyvin tärkeänä.